lôi ("4 monologues")

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

Lê, Jacques Vn Đ. Auteur du texte. Iôi ("4 monologues"). 1924.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :
- La réutilisation non commerciale de ces contenus ou dans le cadre d'une publication académique ou scientifique est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source des contenus telle que précisée ci-après : « Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France » ou « Source gallica.bnf.fr / BnF ».
- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service ou toute autre réutilisation des contenus générant directement des revenus : publication vendue (à l'exception des ouvrages académiques ou scientifiques), une exposition, une production audiovisuelle, un service ou un produit payant, un support à vocation promotionnelle etc.

CLIQUER ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.
- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter
utilisation.commerciale@bnf.fr.

Pièce
INDO-CHINOIS
8° 245

J. Lê-văn-Đức

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 4066

BỐN NÓI LỐI

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE
B.F.
IMPRIMÉS

(4 *Monologues*)

IMPRIMERIE DE QUINHON
Quinhon (*Annam*)
1924

8 Ind. Ch. Pièce
245

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 4066

NÓI LỐI

BIBLIOTHEQUE NATIONALE
R.F.
IMPRIMES

Monologue

in lần thứ hai

IMPRIMERIE DE QUINHON

Quinhon (*Annam*)

1925

NÓI LỐI

(*Monologue*)

(*Ra đứng trước gian hát, chào tứ phía, cúi đầu xuống sâu, coi bộ tức cười, mà khỉ sự liền :*)

Quí A, quí Bồng ! (*và chào và nói ; rồi giựt mình*) ý, tôi nói lộn ! Xin lỗi ! Tôi mắc lật đật lưỡi đưỡi, línb quính, nên nái lói.. nói lái. Thôi, để làm lại ! (*Trở vô buồng, rồi chạy ra, chào nữa như hồi nãy, mà nói chậm rãi, và cúi chào luôn mỗi tiếng, cách dị hợm :*)

Quí Ông, quí bà ! Quí Cô, quí bác ! Quí Cậu, quí mợ ! Quí Chú, quí thím !.... quí.... Còn ai nữa hết ?... À ! quí Anh, quí chị !... À ! may không thôi tôi quên, về bị đòn chết... quí vợ, quí vợ !... Cha chả ! Quí nhiều quá, nên chưa gì là mệt rồi. Mà biết làm sao bây giờ ? Đời nầy ai cũng là quí hết. Ai cũng muốn làm ông làm cha hết. Thét đây, không còn ai làm con làm cháu nữa. Văn-minh ôi ! là Văn-minh ! Hại chi hại dữ vậy ? Vì Văn-minh mà bây giờ chẳng còn lễ nghĩa phép tắc chi nữa !... mà tôi nói xàm gì vậy ? Xin lỗi ! Xin lỗi ! (*xá tứ phía.*)

Nguyên là nhơn dịp cuộc hát đây, nên ông bầu gánh kêu tôi lợi « NÓI LỐI » cho quí A, quí Bồng... quí ông, quí bà cười chơi. Tôi nói vậy, chớ ai muốn cười, thì cười ; bằng không thì thôi, chẳng ai ép... Hay là muốn khóc thì cũng được.. tự do, tự do ; song phải coi chừng, kẻo ngập nhà cửa, trôi hết mấy ông bà đây, không còn ai ở lại mà nghe tôi nói láo... không... nói lối.

Mà ai biết nói lối là gì không ? Nói lối không phải là nói lối, nói phách. Tiếng đó bởi tiếng tây mà ra !!! Để tôi cắt nghĩa cho mấy ông mấy bà nghe, vì tôi giỏi tiếng tây lắm. Khi trước tôi có học bên Tây, một lớp với ông Đức Giám quốc đương niên.... Thiệt đa ! Ai không tin, thì qua bển hỏi thử coi. Tôi nói lối, chớ tôi có nói láo đâu ! (*Giả đò nói với một người ngồi coi hát*)... ông nói sao ?... Ông nói tôi nói dóc hả ?... Khéo thì thôi đa !... Vậy chớ ông không biết danh tôi sao ?... Tôi đây là... Tôi, ông không biết sao? Tội nghiệp không ! Tôi là người danh vọng lắm. Tôi đi tỉnh nào cũng ở nhà Tham-biện luôn, song tôi ở nhà dưới... vì làm biếng lên nhà trên.

Vậy tiếng « NÓI LỐI » bởi tiếng *Monologue* mà ra. **Mô-nô-lôi,** nghĩa là **Mỗ-nói-lối.** Hai tiếng đó đọc tương tợ nhau, vì Tây với Annam bà con

nhau, cũng là một tổ tông mà ra. Ai không tin, thì giở Tự-vị Lê-vĩnh-Tường ra mà coi, Tự-vị nầy tôi có làm chung với ông Lê-vĩnh-Tường. Khi thì ồng đặt, tôi in. Khi thì tôi đặt, ồng in!

Bây giờ tôi giải nghĩa tiếng « *Nói lối* » rồi, thì đề tôi nói lối cho ông bà nghe. Xin ai nấy hãy lẳng lặng; đừng thở, đừng nháy mắt, đừng cựa quậy tay chơn; thứ nhứt đừng cựa quậy hai lỗ tai, đề cho yên mà nghe.

Tôi xin thuật chuyện cà .. cà... cà... cà lăm! Dữ không! Chưa gì mà đả lây cà... cà .. cà... lăm rồi.

Một ngày kia, một tên nọ, ở Saigon đi xe lửa xuống Mõ-thi... xuống Mỹ-tho. Cậu ta đồ đệ mền chiếu thùng rương lũ khủ bề bộn lắm. Xe lửa vừa tới Mỹ-tho, thì tàu bè ó ré thồi um sùm điếc tai ông cậu. (*Cho lên chức « ông » chơi*) ông cậu nầy phần có tật cà... cà... cà lăm, phần nghe tàu thồi tứ chuyến, nên lính quính. Sẵn có một thằng cu-ly (*coolie*) lợi, nên chú cà... cà... cà lăm (*sụt chức rồi*) kêu nó mà rằng:

-- V.... v.... vác... cái... cái... cái... rương nầy đày, v.... v.... và... cái... cái... cái... thùng đó!

Thằng cu-ly, và a vô vác và trả lời:

— D.... d.... d. .. dạ! Th.... th... . thưa ông v... v... vác đi... đi... đi... đâu?

Giượng cà... cà lăm (*đổi chức*) nghe thằng kia nhái mình, thì giận dữ, song làm thinh đi theo nó ra khỏi nhà giấy. Thằng cu-ly lại hỏi nữa :

— Th... th.. thưa ông... v... v... vác xuống t... t... t... tàu nào ?

Chuyến nầy chú cà... cà... lăm (*đổi chức khác nữa*) mới nổi xung thiên mà la lên rằng :

U... uả ! Th... th... thằng nầy, m... m... mầy nhái tao, ch... ch... chối gì ?

— Th... th.. thưa ông ! Tôi d... d... dám nh... nh... nhái ông đâu !

Tên cà .. cà... lăm nghe trả lời cà... cà... cà lăm vậy nữa, thì giận quá trí, nhảy lại nắm đầu mà đánh nó trối chết. Thằng cu-ly la lên :

— L .. l... l... làng xóm ôi ! Ch... ch... ch.. chết tôi !

Ai nấy chạy lại can ra. Có lính và thầy đội sơn-đàm (*gendarme*) mới đi ngang đó, ngừng lại, tra hỏi. Thầy đội lấy sổ ra và hối tên cà .. cà... lăm :

— Ch... ch... Chú tên gì ?

— T... t... tôi tên Ngu... ng... Nguyễn v... v... văn... O... o... o... Ón !

Thầy đội vỗ vai tên Ón mà rằng :

Ch... ch... chú th... th... thủng th... th... thẳng

m... m... mà nói. Ch... chớ đừng cà... cà... cà lăm cà... cà.. cà lặp làm gì.

— M... mà tôi c... c... có tật cà... cà... cà lăm thiệt.

Thầy đội mỉn cười mà rằng :

— T... t... tôi c... c... cũng cà... cà... lăm nữa, m... ... mà ít hơn ch... chú.

Tên cu-ly vừa nghe vậy thì liền la lên :

— M... m... mà t... t... tôi đây cũng....cà... cà lăm nữa !

Thầy đội ngó lại thấy tên cu-ly nầy, thì biết nó, nên nói :

— À... à... à, quên nữa ! Th... th... thằng nầy đ... đ... đây cũng cà... cà lăm như m... m... mình vậy !

Tên Ón mới hiểu là cà... cà lăm gặp cà... cà lăm, không g... g... giận n... n... nữa m... m... mà cười x... x... xì lên : Ch... ch... chả, t... t. . tôi đ... đ... đây cũng bị lây cà... cà... cà lăm rồi !

Th... th... thôi, đ... đ... đi vô ! kh... kh... không dám n... n... nói láo, (*lắt đầu*) n... n... nói lối nữa (*chạy vô. quên chào.*)

CHUNG

JACQUES LÊ-VĂN-ĐỨC.

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE RF IMPRIMÉS

MỘT CHUYỆN

RẤT HÃI HÙNG!

(Nói lối)

Monologue

IMPRIMERIE DE QUINHON
Quinhon (*Annam*)
— 1924 —

MỘT CHUYỆN RẤT HÃI HÙNG !

(NÓI LỐI)

——o——

(Người nói lối ăn mặc diện lắm. Áo quần tây bực nhứt. Cách đi đứng hình như là khoái lắm. Khi trong buồng đi ra, thì và đi và vò hai tay, như người thông thái sắm sửa ra giảng thuyết lời chi vậy ; miệng chúm chím cười : ngó bên nầy bên kia mà nhào :)

Ớ anh em rất yêu dấu ! *(giựt mình)*. Ý, tôi nói lộn ! Tôi đi nghe giảng thường lắm, một năm một lần, ngày tôi đi rước lễ mùa Phục-sinh đó, nên quen lỗ tai, mới quên mà « ớ anh em » như vậy......

(Lấy một cái ghế để giữa giàn hát, phía trước ; đứng sau lưng ghế mà dựa hai tay. Rồi rờ đầu, vén tóc lên, sửa cravate lại ; rờ mấy cái nút áo lại từ cái coi có gài tử tế không, vân, vân, làm bộ tịch dữ lắm. Phải làm cách chậm rải coi cho tức cười).

Tôi xin thuật một chuyện rất hãi hùng ghê gớm, nghe mà phải thương hại động lòng, xin ai hay mủi lòng, hãy lấy khăn hỉ mũi ra cho sẵn , kẻo để lát nữa, rút khăn ra không kịp, chùi bậy

trên áo quần dơ hết, mất công giặt, lại tốn xà-bong cùng hao nước nữa.

Vậy tôi xin khỉ sự :

(*Tằng hắng, rồi ra bộ tịch như hồi nãy nữa, rồi trợn trắng con mắt ra, hình thù dữ tợn, mà nói tiếng nghe ồ ào oai nghi*) :

Một đêm kia tối tăm mù mịt ! Trời đen như mực, sấm sét ầm ầm .. (*chỉ trong chỗ người ngồi coi hát*): Coi kìa, chưa gì mà bà dì tôi kia đà khóc ròng ! Chưa mà, bà dì ; chưa tới chỗ phải khóc. Tôi mới khỉ sự, chưa tới đâu là đâu, mới tới « *sấm sét ầm ầm* », mà bà dì khóc làm chi ? khoan đã ; đợi chút nữa !

(*Nói với người coi hát*): Tôi khỉ sự lại. Coi nà ?... Khỉ sự làm sao ?... (*Kiếm một hồi lâu, bứt đầu bứt cổ, đánh trên trán. Kiếm không được.*) Tức mình quá ! Bà dì bã hại tôi quên đầu quên đuôi hết... À, kiếm được rồi :

Một đêm kia tối tăm mù mịt. Trời đen như mực đỏ... không, không phải, đen như mực An-nam, đen thui thùi thùi, chớ không phải đen như mực lợt của nhà in bán dàu !... Sấm sét ầm ầm (*lấy miệng bắt chước làm ầm ầm*). Trời chớp như đèn khí xịt (*bắt chước đèn khí*): Xịch, xẹt... xẹt, xịch ! (*làm cho ai nấy tức cười rộ lên, rồi giả đò giận*). Cái gì mà cười ? Ngộ lắm sao mà cười ?

Hồi nãy mới mở miệng ra, bà dì bã khóc. Bây giờ thuật chuyện hãi hùng, mấy ông mấy bà lại cười. Sấm sết, trời chớp, mà ông bà cười cái gì ? Tức tối quá !

Hay là tại hình thù tôi làm sao mà phải như vậy ? Mói ló đầu ra, bà dì khóc phứt. Tôi ốm o, xanh xao như vầy, chớ là chưa chết đâu... Còn sao ông bà lại ngó tôi mà cười ? (*giựt mình, ngó sau lưng, cách lăng líu, xây qua xây lại, rờ quần rờ áo, coi có rách rưới đâu không, rồi rút một tấm kiến soi mặt lớn đã giấu trong túi, lấy ra coi đầu cổ có chải gỡ sơ sài đâu không.*) Có gì đâu ? Đâu đó đành rành tử tế, có chi dị hợm, mà ông bà cười vậy cà ?... Thôi, tôi không lo, để tôi khởi sự lại nữa :

Một đêm kia tối tăm mù mịt. Trời đen như mực. Sấm sét ầm ầm. (*Nói mau, và ra bộ tịch dữ lắm, như là trả bài thuộc lòng*) Trời mưa, trời gió dùng dùng, Cha con chú lủng đi gánh cháo heo. Vua hỏi con chim gì. Tôi nói con chim manh manh. Nó đậu cây chanh. Tôi vác miểng sành tôi liệt chết giãy. Tôi làm bảy mâm. Tôi dâng cho Vua. Vua hỏi con chim gì. (*Khi trả bài quấy quá như vậy, thì phải cho có duyên, diễu cho giỏi, hầu cho người ta cười. Có để sẵn năm, mười người ở*

trong chỗ coi hát. Tới lúc nầy, mấy người đó vỗ tay rộ lên. Người nói lối giả đò giận, la lớn tiếng) :

Khoan đã ! khoan đã ! Bậy bạ không ? Chưa tới chỗ vỗ tay mà ! Ối, mấy người vỗ tay mướn đó lôi thôi chết ! Dặn trước rồi, mà còn sái bậy hết, làm sao chai ngắt... Đây lại quýnh, nên quên đầu quên đuôi hết. Rối trí nói bá xàm bá láp.

Thôi, không xong đâu ! Tôi xin thôi, xin nghỉ ; không dám lãnh « NÓI LỐI » nữa. (*Xá*) Tôi xin kiếu ! kiếu ông kiếu cha, kiếu ông bà ông vải. (*Chào rồi lắt đầu đi vô cách buồn bực*)

CHUNG.

JACQUES LÊ-VĂN-ĐỨC.

THỈM

TỪ DỐT ĐI XE LỬA

(Nỏi lối)

Monologue

IMPRIMERIE DE QUINHON

Quinhon (*Annam*)

— 1924 —

THÍM TỪ DỐT ĐI XE LỬA

(NÓI LỐI)

——o——

(Thím Từ, tuổi sồn sồn, bộ miệng bốp chách lắm. Tánh bòng chanh. Ăn mặc theo đời Văn-minh, song còn theo cách quê mùa. Mới học làm sang. Ra chào cách kịch cợm, sè hai bàn tay ra, giăng hài cánh tay ra, và cúi đầu xuống cách dị cục)

Chồng tôi nó dốt, mà làm phách viết nhựt trình lấy danh chơi ! Tôi có chịu thua nó đâu, vì đời nầy nam nữ gì cũng ra nghề hết. Tôi cũng bắt chước chồng tôi mà viết bài gởi cho một chủ bút nhựt trình kia. Họ gởi trả bài lại cho tôi mà rằng : « Báo chúng tôi in bài của thím không đặng, vì nói khó nghe, nghịch lý, không xứng đáng thể diện người đờn bà. Chúng tôi tưởng thím hay hơn là buông bút, mà cầm đũa bếp hay là kim chỉ, mà lo may vá, nấu ăn nấu uống cho chồng con theo phận đờn bà, thì là thậm phải hơn là bắt chước đờn ông mà cãi cọ tranh đua ».

Coi có chịu được không! Họ thị tôi quá! Làm bỉ tôi quá!

Tôi giận dữ lắm, nên tức mình đi thăm thím Bảy Lón, cũng là người đờn bà văn minh lắm, dặng tôi mắng vốn. Tưởng sao, cái nầy mình không mấy thuở đi đâu, mới bước ra khỏi nhà, lại bị sự bỉ nữa. Nghĩ tới mà phát ghét, phát giận. (*Nghiến răng, liết háy phở trận*)

Bữa đó tôi đi xe lửa. Sẵn dịp đi, nên tôi đem theo nào trứng gà, nào trứng vịt, nào trứng ngỗng, đủ thứ, trứng trống trứng mái, uyên thiên. Đi vừa tới cửa, tôi gặp một thằng cha-thầy ngậm một cái tu hít chum búm, như thằng con út tôi ngậm bình sữa nó mà nút vậy. Tôi mới hỏi: « Nè, thầy, vậy chớ xe đi Chợ-lớn, Chợ-nhỏ gì đó ở đâu? Thằng cha-thầy đó, (tôi giận quá, nên kêu nó bằng thằng-cha, chớ nó còn nhỏ, đáng là con tôi), thằng cha-thầy đó, chẳng những không trả lời trả vốn gì cho tôi, lại chạy hỏi tôi như vầy: « Chị muốn đi xe lửa, mà chị có giấy không? » Đồ vô phép! Tôi đáng làm mẹ nó, mà nó dám kêu tôi là chị kia chị nọ! Tôi trả lời: « Tôi phải đà đờn ông dâu mà hỏi giấy tôi? Nhà nước đà ăn thuế thân đờn bà đâu, mà hỏi giấy tôi? Giấy gì tôi cũng không có hết..., tôi có trứng gà, trứng vịt đây mà... »

— « Không phải mà chị, tôi hỏi giấy xe lửa · Kia kia, chị lợi mua giấy đàng kia đó. »

Tôi lại chỗ chỉ thì dòm vô trong một cái phòng nhỏ đóng kín mít, phía trước lại có lưới sắt. Ở trong có một thằng-cha khác mang kiến, hình thù quạu quọ, miệng thì ngậm một cây viết nhọn hoắt. Bộ khi thằng-cha đó dữ lắm sao, nên họ mới nhốt nó trong chuồng vậy, như cọp trong vườn thú, hay là như chó điên trong xe nhà nước bắt chó diên vậy.

Tôi mới vừa tới, thì cậu bị nhốt đó hỏi tôi: « Đi đâu ? » — « Đi mua giấy xe lửa, chớ đi đâu. Khéo hỏi lạ không ! » Nó nạt tôi một cái, nghe như cọp sư tử gì vậy, mà rằng: « Người ta hỏi đi tới đâu, mua giấy đi đâu? » — « À ! đi Chợ-lớn ».

Nó và thẩy ra cho tôi một tấm giấy nhỏ xíu và cứng ngắt như củi và nói rằng: « Một đồng rưỡi ! » Tôi lấy làm lạ, miếng giấy đồ bỏ mà bán gì mắt dữ vậy, chắc nó ăn gian tôi, nên tôi mới trả giá: « Thôi một đồng chẵn, được không ? » Nó lại la lên lớn nữa: « Ai bán chác gì đây mà trả giá. . Đi không, thì đưa tiền đây cho đủ số ! » Thôi, tôi chịu thua mà đưa một đồng rưỡi bạc cho thằng cha đó, vì sợ nó trong chuồng nó nhảy ra táp tôi chết.

Lên xe lửa, ngồi lâu mỏi lưng quá, lại ghế cây cứng, nên đau đớn thân mình. Lại thêm nỗi buồn quá ! Hai bên không thấy nhà cửa gì hết, ruộng và đồng, đồng và ruộng mà thôi. Túng quá, tôi đếm mấy cây cột dây thép tôi chơi cho giải buồn... Nè, coi vậy chớ đi xe lửa, mà đếm mấy cột dây thép, thì vui lắm ; ngày giờ qua mau không hay, nên mau tới chốn. Song rủi có một con mẹ ngồn bên tôi hay nói chuyện quá. Tôi thì lo chăm chỉ, hễ xe chạy tới mỗi cây cột dây thép thì mỗi đếm ; còn con mẹ đó, thì cứ hỏi thăm tôi hoài : « Thím đi đâu, thím ? » — Đi...37...chợ... chợ...38...lớn...39 ». — « Đi chơi hay đi làm gì ? » — Đi...41...thăm...42...bà...43...con...44 ». (*Ra hình như và trả lời và ngó mà đếm*).

Xe lửa chạy mau quá, nên tôi không có giờ mà trả lời ; và nói chuyện và đếm vậy, nên con mẹ đó tưởng tôi điên, không dám hỏi nữa, cũng không dám ngồi gần tôi nữa, cuốn gói đi xa chỗ khác.

Xe gần tới Chợ-lớn, một người bộ hành rút giấy xe lửa ra, bẻ ra làm hai, mà nói với một người quen : « Lát nữa tôi trả lại nửa tấm nầy, còn nửa tấm khác thì tôi để dành, tám ngày nữa trở về, khỏi mua giấy khác ».

Tôi nghe vậy, thì trong bụng khoái và khen người bộ hành khôn, biết cách đi xe lửa ăn gian. Tôi mau mau bắt chước, cũng bẻ tấm giấy xe lửa tôi ra làm hai ; một miếng bỏ vô túi để dành, một miếng cầm sẵn trên tay.

Khi xuống xe rồi, ra cửa thì tôi đưa nửa miếng giấy. Một thằng cha-thầy khác không chịu giấy đó, lại chưởi tôi, nói tôi giả ngộ, nên đòi nửa miếng kia cho đủ trọn...

Tôi móc túi kiếm hoài không ra. Túi tôi lủng đáy, tấm giấy nhỏ kia rớt đâu mất. Té ra tôi phải trả tiền quá giang một lần nữa, vì hoi lại thì người bộ hành kia đi giấy gọi là « *giấy có lại* », nên giữ nửa miếng đặng đi xe lửa bận về, khoi trả tiền nữa ; chớ còn tôi thì đi giấy hạng ba, nên phải giao lại cho đủ tấm giấy nguyên hiện mới được.

Tôi nghĩ lại chừng nào, tôi thấm mật chừng nấy.

Đi xe lửa bị tra tiền hai lần ; lại mắc lụi bụi bo quên trên xe lửa hai rồ trứng, nó chạy thẳng ra Bến-thành, chúng lấy mất.

Lại thêm lợi nhà thím bảy Lón, hai vợ chồng đi khoi ; làm đợi trối chết, đói bụng quá, phải ra quán ăn bậy ba miếng xà bần, rồi trở ra xe lửa mà về nhà !

Thời vận sao mạt quá! Đi bơ vơ như chó đói!

(*Nghe ở ngoài kêu*): « Má, má! mau, mau! Nồi cơm cháy khét đây, má! »

Y, trời ôi! Tôi quên nồi cơm, còn gì đâu mà ăn. Đây thằng cha Từ tôi nó về đây nó ó ré như séo! Thôi, để tôi chạy vô coi... lát nữa tôi trở lại.

(*Chào mau mau mà chạy vô buồng*)

CHUNG.

(Vai thím Từ Dốt nầy, đờn bà làm, hay đờn ông ăn mặc theo đờn bà làm cũng được).

JACQUES LÊ-VĂN-ĐỨC.

HÁT

NHỨT HẠNG GIỎI !

(Nỏi lối)

Monologue

IMPRIMERIE DE QUINHON
Quinhon (*Annam*)
— 1924 —

HẮT NHỨT HẠNG GIỎI!

NÓI LỐI

——o——

(*Người nói lối bước ra và đi và chào tứ phía, cách cười chai ngắt. coi dị hợm. Tay cầm một cuốn giấy bản hát lớn lắm. Khi tới giữa giàn hát, phía trước đứng lại ngay đơ như tượng hình, mắt ngó sững lên nóc nhà, coi bộ oai nghi lắm, cách có hơi phách một chút. Đờn trong buồng đánh một phút cùng hai. Đang khi đó người nói lối đứng rờ cổ, day đầu qua lại, như làm vậy đặng sắm sửa hát cho ra tiếng tốt, tằng hắng lia lịa. Rồi mới mở miệng ra hát, mới đưa tay lên trời đặng ra bộ ra tịch. Song ngừng lại, mà ngó vô nói với người đánh đờn*):

Cao quá! Hạ dấu bớt xuống một giọng. (*Đờn đánh thấp xuống. Người nói lối cũng làm phở, tằng hắng, rồi ré lên hát bậy bạ lắm, rồi ngừng lại nữa mà nói với người đánh đờn trong buồng*): Còn cao quá! Hạ xuống một giọng nữa! (*Đờn hạ xuống một giọng, rồi đánh lại. Đang khi đó, người nói lối, mỉn cười mà nói với người coi hát*):

Xin lỗi quí ông quí bà! Tôi bữa nay khan tiếng; kiếm chanh mua không đặng mà ăn cho khỏi tắt tiếng.... kiếm trứng gà mà nuốt cũng không ra!..

(*hát lại, cũng còn cao quá ; hát bậy bài gì cũng được, nên ngừng lại mà rằng*): Lạ đa ! Sao tiếng tôi bữa nay tệ vầy ? (*Lấy tay giựt da cổ ra. Rồi nhớ sực lại*) :

À ! Hèn gì, tôi quên rồi ! Hát bài nầy cao lắm, nên phải nhắc ghế, lên mà đứng, hát cao mới được, (*Nhắc ghế ra giữa giàn hát, leo lên, rồi hát giọng óc, cao lắm. Đang khi đó đờn đánh luôn. Một chặp thì hát dấu thấp, giả đò xuống giọng không được, nên ngừng lại mà nói*) :

Chuyến nầy xuống giọng, nên phải xuống ghế ! (*xuống đứng dưới ghế mà hát, song cũng xuống giọng không tới, nên nói*): Còn thấp nữa ! Thôi để tôi hạ xuống nữa ! (*Và hát thấp lần lần xuống, và quì gối xuống, rồi thét lắm, thì ngồi bẹp xuống, và sau nữa thì nằm xuống mà hát thấp. Coi bộ không xong, nên tức mình đứng dậy, mà rằng*) :

Tiếng tôi bữa nay thiệt là lạ kỳ ! (*Khỉ sự hát lại, không kể tới đờn đang đánh. Đang khi hát, tùy lên xuống giọng, thì ngồi, đứng, nhảy lên ghế ; rồi nhảy xuống, nhảy lên, bộ tịch ló lắng, lăng xăng làm cho tức cười. Sau hết tính không xong nữa. Ngừng lại lóng tai nghe đờn còn cứ đánh hoài, rồi nhớ sực lại*):

Uả, mà sao tôi hát một đàng, thầy đờn đánh một ngả ? Hèn gì chẳng lạt giọng tôi. Làm tôi

rán trối chết mà không thấy tiếng tôi hoà với đờn! Tôi đà nói hay lắm! Tôi là thợ hát nhứt hạng giỏi, mà bị vầy, hèn gì hát chẳng ra tiếng... Đâu, thầy đờn đưa bản thầy đánh cho tôi coi. (*Chạy vô lấy bản đem ra dọ với bản mình cầm trong tay*):

Đó! tôi nói trúng lắm! Khác bản! Một người hát bên Tây, một người đờn bên Tàu! Làm sao cho giao hoà với nhau được? (*Nói với người trong buồng phía khác*): Nè, thằng kia, lấy giùm trên bàn cái bản khác, bản số 123.456 đó! (*Nói với người coi hát*): Bản tôi thiếu gì! Hát tới tận thế chưa hết... Xin quí ông bà đừng phiền tôi mà đòi tiền giàn lại. Tôi mắc lụi bụi, nên đưa lộn bản cho thầy đờn (*giận thầy đờn*). Mà thầy nầy cũng cho là lạ đa! Thầy đánh đờn bậy, thầy không nghe tôi hát khác bản thầy sao? (*Nói lại với người coi hát*):

Tức quá! không thôi có đâu mà lỡ cỡ như vầy. Tôi là hát nghề từ hồi trong bụng mẹ mới ra. Đầu hết thì tôi « *tu oa, tu oa* », sau thì tôi « *hoên hoan* », không thua gì bò rống. Tôi có đi hát mướn một lần cho học trò nhà trường câm-điếc. Nó vỗ tay tôi biết là bao nhiêu, nghe dám điếc tai! *Lốp bốp, lốp bốp! Bùm, bùm!* như thể là pháo đại pháo tiểu vậy.

(*Nhớ sực lại, nói trong buồng*): Uả, sao lâu vậy mầy, thằng kia ? (*Làm bộ kê tai vô buồng mà nghe*): Mầy nói sao ?... Kiếm bản số 123.456 không được hả ?... (*Nói với người coi hát*): Chắc ai giấu rồi đa ! Đó là đứa nào đó, ganh hiền ghét ngõ tôi, nó muốn hại tôi, nên nó giấu bản tôi hát như vầy, cho tôi mất danh hát bực nhứt của tôi, Ai chịu được thì chịu thử coi.

(*Làm bộ giận dữ*) À ! tôi biết thằng nào rồi ! Để đây nó coi tôi. (*La lên mà chạy vô buồng*) Thằng đó mầy giỏi mầy chạy nghé ! Tao đố mầy thoát tao được ! (*Đưa tay lên hăm và chạy ra*).

CHUNG

JACQUES LÊ-VĂN-ĐỨC.

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE R.F. IMPRIMÉS